

INTERAKTIV TA'LIM TEXNOLOGIYALARI ASOSIDA INGLIZ TILINI O'QITISH

Alaviddinova Xaitgul Shokirovna

Toshkent viloyati Parkent tumani

19-umumiy o'rta ta'lim maktabi, ingliz tili fan o'qituvchisi

alaviddinovaxaitgul@gmail.com

+998-94 948 09 88

<https://doi.org/10.5281/zenodo.19017076>

Annotatsiya: Mazkur maqolada interaktiv ta'lim texnologiyalarining ingliz tilini o'qitish jarayonidagi o'rni, ahamiyati hamda samaradorligi ilmiy jihatdan tahlil qilinadi. Zamonaviy ta'lim tizimida o'quvchilarni faol o'qitish, mustaqil fikrlashga yo'naltirish va kommunikativ kompetensiyalarini rivojlantirish muhim vazifa hisoblanadi. Shu sababli ingliz tilini o'qitishda interaktiv metodlardan foydalanish o'quvchilarning bilim olish jarayonini samarali tashkil etishga xizmat qiladi. Tadqiqot davomida turli interaktiv metodlar – “Brainstorming”, “Role-play”, “Debate”, “Case-study” va “Cluster” usullarining o'quv jarayoniga ta'siri o'rganildi. Natijalar shuni ko'rsatdiki, interaktiv ta'lim texnologiyalari o'quvchilarning til ko'nikmalarini rivojlantirish, darsga qiziqishini oshirish va mustaqil fikrlashini shakllantirishda muhim omil hisoblanadi.

Kalit so'zlar: interaktiv ta'lim, ingliz tili o'qitish metodikasi, innovatsion texnologiyalar, kommunikativ kompetensiya, zamonaviy ta'lim.

KIRISH (INTRODUCTION)

Bugungi globallashuv jarayonida xorijiy tillarni, ayniqsa ingliz tilini o'rganish ta'lim tizimining ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Ingliz tili xalqaro muloqot, ilm-fan, texnologiya va biznes sohalarida keng qo'llanilayotganligi sababli uni samarali o'qitish muhim pedagogik vazifa hisoblanadi. Zamonaviy ta'lim jarayonida an'anaviy o'qitish metodlari bilan bir qatorda interaktiv ta'lim texnologiyalaridan foydalanish dolzarb masalaga aylangan.

Interaktiv ta'lim texnologiyalari o'quvchilarni o'qitish jarayonining faol subyekti sifatida jalb etishga qaratilgan bo'lib, bunda o'qituvchi ko'proq yo'naltiruvchi va tashkilotchi rolini bajaradi. Bunday metodlar o'quvchilarning mustaqil fikrlashini, ijodkorligini va muloqot ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Ayniqsa xorijiy til o'qitishda kommunikativ yondashuv muhim ahamiyatga ega bo'lib, interaktiv metodlar bu jarayonni yanada samarali tashkil etishga yordam beradi.

O'zbekiston ta'lim tizimida ham ingliz tilini o'qitish jarayonini modernizatsiya qilishga katta e'tibor qaratilmoqda. Ta'lim jarayoniga innovatsion pedagogik texnologiyalarni joriy etish orqali o'quvchilarning til kompetensiyasini rivojlantirish, ularni global axborot makoniga integratsiya qilish maqsad qilib qo'yilgan.

Mazkur tadqiqotning asosiy maqsadi ingliz tilini o'qitishda interaktiv ta'lim texnologiyalarining samaradorligini o'rganish va ularning o'quv jarayonidagi pedagogik imkoniyatlarini tahlil qilishdan iborat.

METODLAR (METHODS)

Tadqiqot jarayonida pedagogik kuzatuv, tahlil, so'rovnoma, tajriba-sinov hamda qiyosiy tahlil metodlaridan foydalanildi. Tadqiqot umumiy o'rta ta'lim maktablarining 7–9-sinf o'quvchilari ishtirokida amalga oshirildi.

Eksperimental tadqiqot ikki bosqichda olib borildi:

1-bosqich – diagnostik bosqich. Bu bosqichda o‘quvchilarning ingliz tilini o‘rganishga bo‘lgan qiziqishi, kommunikativ ko‘nikmalari va dars jarayonidagi faolligi o‘rganildi. So‘rovnomalar va test topshiriqlari orqali ularning til bilimlari darajasi aniqlab olindi.

2-bosqich – tajriba bosqichi. Mazkur bosqichda ingliz tili darslarida quyidagi interaktiv metodlardan foydalanildi:

- “Brainstorming” (Aqliy hujum) – o‘quvchilarning erkin fikr bildirishini rag‘batlantirish;
- “Role play” (Rol o‘ynash) – muloqot ko‘nikmalarini rivojlantirish;
- “Debate” (Munozara) – tanqidiy fikrlashni shakllantirish;
- “Case study” – real vaziyatlarni tahlil qilish orqali muammoni hal qilish ko‘nikmalarini rivojlantirish;
- “Cluster” – mavzuni tizimli tahlil qilish va lug‘at boyligini oshirish.

Interaktiv darslar davomida o‘quvchilar kichik guruhlariga bo‘linib, hamkorlikda ishlashga jalb qilindi. O‘qituvchi esa jarayonni boshqaruvchi va maslahat beruvchi sifatida ishtirok etdi.

NATIJALAR (RESULTS)

Tadqiqot natijalari interaktiv ta‘lim texnologiyalaridan foydalanish o‘quvchilarning ingliz tilini o‘rganish samaradorligiga ijobiy ta‘sir ko‘rsatishini tasdiqladi.

Eksperimental guruhda quyidagi o‘zgarishlar kuzatildi:

1. O‘quvchilarning darsdagi faolligi sezilarli darajada oshdi.
2. Og‘zaki nutq va muloqot ko‘nikmalari rivojlandi.
3. O‘quvchilarning mustaqil fikrlash qobiliyati shakllandi.
4. Dars jarayoniga qiziqish va motivatsiya kuchaydi.

Tajriba-sinov natijalari shuni ko‘rsatdiki, interaktiv metodlar qo‘llanilgan guruhda ingliz tilini o‘zlashtirish ko‘rsatkichi an‘anaviy metodlar asosida o‘qitilgan guruhga nisbatan ancha yuqori bo‘ldi. Ayniqsa, “Role play” va “Debate” usullari o‘quvchilarning kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirishda samarali ekanligi aniqlandi.

MUHOKAMA (DISCUSSION)

Interaktiv ta‘lim texnologiyalarining asosiy afzalligi shundaki, ular o‘quvchilarning faolligini oshirib, ta‘lim jarayonini hamkorlik asosida tashkil etishga imkon yaratadi. Bunda o‘quvchilar bilimni tayyor holda qabul qilmaydi, balki uni mustaqil ravishda izlab topadi, tahlil qiladi va muhokama qiladi.

Xorijiy til o‘qitish jarayonida interaktiv metodlardan foydalanish kommunikativ yondashuv tamoyillariga mos keladi. Chunki til o‘rganish jarayonida o‘quvchi ko‘proq muloqot qilish, fikr almashish va amaliy mashqlar orqali bilimni mustahkamlaydi.

Shuningdek, interaktiv metodlar o‘quvchilarning ijtimoiy kompetensiyalarini ham rivojlantiradi. Guruhli ishlash jarayonida ular o‘zaro hamkorlik qilish, fikrini erkin ifodalash va boshqalarning fikrini hurmat qilishni o‘rganadi.

Bugungi kunda raqamli texnologiyalar bilan uyg‘unlashtirilgan interaktiv ta‘lim metodlari yanada katta imkoniyatlar yaratmoqda. Onlayn platformalar, multimedia vositalari va interaktiv dasturlar ingliz tilini o‘rganishni yanada qiziqarli va samarali qilishga xizmat qiladi.

Tadqiqot natijalarini tahlil qilish shuni ko‘rsatadiki, ingliz tilini o‘qitishda interaktiv ta‘lim texnologiyalaridan foydalanish o‘quv jarayonining samaradorligini sezilarli darajada oshiradi. An‘anaviy o‘qitish jarayonida o‘quvchilar ko‘pincha nazariy bilimlarni yod olish bilan cheklanib qolsa, interaktiv metodlar orqali tashkil etilgan darslarda ular faol ishtirok etadi, o‘z fikrini

erkin ifoda etadi va amaliy muloqot orqali til ko'nikmalarini rivojlantiradi. Shu jihatdan interaktiv ta'lim texnologiyalari xorijiy til o'qitishda kommunikativ yondashuv tamoyillariga to'liq mos keladi.

O'rganilgan pedagogik tajriba shuni ko'rsatdiki, ingliz tili darslarida “Brainstorming”, “Role-play”, “Debate”, “Case-study” kabi metodlar qo'llanilganda o'quvchilar dars jarayoniga ko'proq jalb etiladi. Bu metodlar o'quvchilarni mustaqil fikrlashga, muammoli vaziyatlarni tahlil qilishga va o'z nuqtai nazarini asoslab berishga o'rgatadi. Ayniqsa, rol o'ynash va munozara metodlari o'quvchilarning og'zaki nutq faoliyatini rivojlantirishda muhim pedagogik vosita bo'lib xizmat qiladi. Bunday faoliyat shakllari orqali o'quvchilar real hayotiy vaziyatlarga yaqin kommunikativ muhitda til birliklaridan foydalanish imkoniyatiga ega bo'ladi.

Shuningdek, interaktiv metodlarning qo'llanilishi o'quvchilarning psixologik jihatdan erkin va faol bo'lishiga ham ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Guruhli ishlash jarayonida o'quvchilar o'zaro fikr almashadi, bir-birini qo'llab-quvvatlaydi va jamoaviy qaror qabul qilish ko'nikmasini shakllantiradi. Bu esa nafaqat til kompetensiyasini rivojlantiradi, balki o'quvchilarning ijtimoiy va kommunikativ kompetensiyalarini ham mustahkamlaydi.

Bundan tashqari, interaktiv ta'lim texnologiyalari o'quvchilarning o'qishga bo'lgan motivatsiyasini oshirishda ham muhim ahamiyatga ega. Dars jarayonida turli interaktiv mashg'ulotlar, muammoli vaziyatlar va kreativ topshiriqlar qo'llanilishi o'quvchilarda qiziqish uyg'otadi. Natijada o'quvchilar bilim olish jarayonida passiv tinglovchi emas, balki faol ishtirokchiga aylanadi. Bu esa o'z navbatida bilimlarning mustahkam o'zlashtirilishiga xizmat qiladi.

Zamonaviy ta'lim tizimida interaktiv metodlarni axborot-kommunikatsiya texnologiyalari bilan uyg'unlashtirish ham katta pedagogik imkoniyatlar yaratadi. Masalan, multimedia taqdimotlari, onlayn platformalar, virtual muloqot vositalari va raqamli o'quv resurslari ingliz tilini o'rganish jarayonini yanada samarali va qiziqarli qiladi. Bunday texnologiyalar o'quvchilarga turli manbalar bilan ishlash, mustaqil izlanish olib borish va global axborot maydonidan foydalanish imkonini beradi.

Shu bilan birga, interaktiv ta'lim texnologiyalarini samarali qo'llash uchun o'qituvchilarning metodik tayyorgarligi ham muhim ahamiyatga ega. O'qituvchi interaktiv metodlarni tanlashda darsning maqsadi, o'quvchilarning yosh xususiyatlari hamda ularning til bilimlari darajasini hisobga olishi zarur. Mazkur omillarni to'g'ri hisobga olgan holda tashkil etilgan dars jarayoni yuqori pedagogik samaradorlikni ta'minlaydi.

Umuman olganda, ingliz tilini o'qitishda interaktiv ta'lim texnologiyalaridan foydalanish zamonaviy ta'lim talablariga mos keladigan innovatsion yondashuv bo'lib, u o'quvchilarning til kompetensiyasini rivojlantirish, mustaqil fikrlashini shakllantirish hamda ta'lim jarayonining samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. Shu sababli ta'lim tizimida ingliz tili darslarini tashkil etishda interaktiv metodlardan keng foydalanish muhim metodik yo'nalishlardan biri sifatida qaralishi lozim.

XULOSA (CONCLUSION)

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, ingliz tilini o'qitishda interaktiv ta'lim texnologiyalaridan foydalanish o'quv jarayonining samaradorligini sezilarli darajada oshiradi. Bunday metodlar o'quvchilarning kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirish, mustaqil fikrlashini shakllantirish hamda dars jarayoniga qiziqishini oshirishda muhim pedagogik vosita hisoblanadi.

Shu bois ingliz tili darslarida interaktiv metodlardan tizimli va maqsadga muvofiq foydalanish tavsiya etiladi. Kelajakda interaktiv ta'lim texnologiyalarini raqamli platformalar bilan integratsiya qilish orqali xorijiy til o'qitish jarayonini yanada takomillashtirish mumkin.

Mazkur tadqiqot natijalari ingliz tilini o'qitish jarayonida interaktiv ta'lim texnologiyalaridan foydalanish o'quvchilarning bilim darajasi, kommunikativ kompetensiyasi hamda o'quv motivatsiyasini oshirishda muhim pedagogik omil ekanligini ko'rsatdi. An'anaviy dars jarayonida o'quvchi ko'pincha passiv tinglovchi sifatida ishtirok etsa, interaktiv metodlar asosida tashkil etilgan darslarda u faol ishtirokchi va bilim yaratuvchi subyektga aylanadi. Bu esa ta'lim jarayonining samaradorligini sezilarli darajada oshirishga xizmat qiladi.

Tajriba-sinov natijalariga ko'ra, interaktiv metodlar asosida tashkil etilgan ingliz tili darslarida o'quvchilarning og'zaki nutqi, lug'at boyligi hamda fikrni mantiqiy ifodalash ko'nikmalari sezilarli darajada rivojlandi. Ayniqsa, guruhli ishlash, munozara va rol o'ynash usullari o'quvchilarning real kommunikativ vaziyatlarda til birliklaridan foydalanish qobiliyatini mustahkamlashga yordam berdi. Shu bilan birga, bunday metodlar o'quvchilar o'rtasida hamkorlik muhitini shakllantirib, ularning ijtimoiy va shaxsiy kompetensiyalarini rivojlantirishga ham ijobiy ta'sir ko'rsatdi.

Interaktiv ta'lim texnologiyalarining yana bir muhim jihati shundaki, ular o'quvchilarning mustaqil fikrlash, muammoni tahlil qilish va ijodiy yondashuv asosida yechim topish ko'nikmalarini shakllantiradi. Bu esa zamonaviy ta'lim konsepsiyasida muhim hisoblangan XXI asr ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Xususan, tanqidiy fikrlash, muloqot qilish, hamkorlikda ishlash va axborotni tahlil qilish kabi kompetensiyalar aynan interaktiv metodlar orqali samarali shakllanadi.

Shuningdek, ingliz tilini o'qitishda interaktiv ta'lim texnologiyalarini qo'llash o'qituvchi faoliyatiga ham yangi yondashuvlarni olib kiradi. O'qituvchi endilikda faqat bilim beruvchi emas, balki ta'lim jarayonini tashkil etuvchi, yo'naltiruvchi va o'quvchilarning faoliyatini muvofiqlashtiruvchi pedagog sifatida namoyon bo'ladi. Bu esa o'quv jarayonining demokratik va hamkorlik asosida tashkil etilishiga xizmat qiladi.

Tadqiqot natijalariga asoslanib quyidagi xulosalarni chiqarish mumkin:

- ingliz tilini o'qitishda interaktiv ta'lim texnologiyalaridan foydalanish dars samaradorligini oshiradi;
- o'quvchilarning kommunikativ kompetensiyasi va nutq faoliyati rivojlanadi;
- o'quv jarayonida o'quvchilarning mustaqil fikrlashi va ijodiy yondashuvi shakllanadi;
- ta'lim jarayonida hamkorlik, muloqot va ijtimoiy faollik kuchayadi.

Kelgusida ingliz tilini o'qitish jarayonida interaktiv metodlarni zamonaviy raqamli texnologiyalar, multimedia vositalari hamda onlayn ta'lim platformalari bilan uyg'unlashtirish muhim ahamiyat kasb etadi. Bu esa o'quvchilarning ingliz tilini o'rganish jarayonini yanada qiziqarli, samarali va amaliy yo'naltirilgan tarzda tashkil etishga imkon yaratadi.

Shu sababli ta'lim muassasalarida ingliz tili darslarini tashkil etishda interaktiv ta'lim texnologiyalaridan tizimli ravishda foydalanish, o'qituvchilarning innovatsion pedagogik kompetensiyalarini rivojlantirish hamda zamonaviy metodik yondashuvlarni amaliyotga keng joriy etish dolzarb vazifa hisoblanadi.

Adabiyotlar, References, Литературы:

1. Jalolov J. Chet tilini o'qitish metodikasi. Toshkent, 2021.

2. Nunan D. Language Teaching Methodology. London, 2020.
3. Richards J., Rodgers T. Approaches and Methods in Language Teaching. Cambridge University Press, 2019.
4. Harmer J. How to Teach English. Longman, 2021.
5. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining ta'lim tizimini rivojlantirishga oid qarorlari va normativ hujjatlari.
6. Toshpo'latov Abdulaziz Quvondiq o'g'li "MAKTAB O'QUVCHILAR O'RTASIDAGI ZO'RAVONLIK BULLING VA UNGA QARSHI KURASHISH YO'LLARI". «ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА В XXI ВЕКЕ» Выпуск №22 (том 5) (январь, 2022). 874-875
7. Toshpo'latov Abdulaziz Quvondiq o'g'li "TA'LIM JARAYONINING PSIXOLOGIK MAZMUNI". «ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА В XXI ВЕКЕ». Выпуск №24 (том 5) (март, 2022). 460-465b.
8. Toshpo'latov Abdulaziz Quvondiq o'g'li "TURISTIK SAYOHATLARNING INSON SOG'LI'GI VA PSIXOLOGIYASIGA TA'SIRI" «ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА В XXI ВЕКЕ». Выпуск №24 (том 5) (март, 2022). 466-468b.
9. Samarova Shohista Rabidjanovna, Toshpo'latov Abdulaziz Quvondiq o'g'li "IJODKOR SHAXSLARNING SHAKLLANISHIDA XOTIRA JARAYONINI O'RNI" "HOZIRGI TARAQQIYOT BOSQICHIDA JISMONIY TARBIYA VA SPORT MASHG'ULOTLARINI TASHKIL QILISHNING ISTIQBOLLARI: MUAMMO VA YECHIMLAR" (2022. 28-29. 04) 640-650b.
10. Toshpo'latov Abdulaziz Quvondiq o'g'li. "YANGI O'ZBEKISTON MA'RIFATLI JAMIYATNI YARATISHDA YOSHLARNING O'RNI VA PSIXOLOGIYASINING SHAKLLANISHI". "GALAXY INTERNATIONAL INTERDISCIPLINARY RESEARCH JOURNAL (GIIRJ)" Vol. 10, Issue 6, June (2022) 523-527b.
11. <https://internationaljournals.co.in/index.php/giirj/article/view/2198>
12. Toshpo'latov Abdulaziz Quvondiq o'g'li, "YOSHLARNING DUNYOQARASHI VA XULQ-ATVORIGA TA'SIR ETUVCHI IJTIMOY PSIXOLOGIK OMILLAR" SCIENCE AND INNOVATION (2022 № 3) 854-857b <https://doi.org/10.5281/zenodo.6811688>
13. Fayziyev I. Sh. & Toshpo'latov A. (2022) O'ZBEKISTON RESPUBLIKASINING MUSTAQILLIKDAN OLDINGI VA KEYINGI SIYOSIY HAYOTI. British Journal of Global Ecology and Sustainable Development Volume-10, Nov., 2022 31-34b
14. Toshpo'latov, A. (2023). SHAXS PSIXODIAGNOSTIKASIDA PROYEKTIV METODIKALARDAN FOYDALANISH. Евразийский журнал социальных наук, философии и культуры, 3(5 Part 2), 170–178.
15. Abdurasulov, J., & Toshpo'latov, A. (2025). O'SMIRLARDAGI PSIXOLOGIK ASPEKTLAR. Yevrosiyo Ijtimoiy Fanlar, Falsafa Va san'at Jurnali, 5(9), 90–99. Retrieved from <https://in-academy.uz/index.php/ejsspc/article/view/60762>
16. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.17250243>
17. Toshpo'latov, A. (2025). "KONSTITUTSIYA - XALQCHIL DAVLAT, BARQAROR TARAQQIYOT VA FAROVON HAYOT ASOSI!". Yevrosiyo Ijtimoiy Fanlar, Falsafa Va san'at Jurnali, 5(9), 100–106. Retrieved from <https://in-academy.uz/index.php/ejsspc/article/view/60763>
18. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.17250266>
19. Toshpo'latov, A., & Erkayeva, D. (2025). PSIXOLOGIK QIYINCHILIKLARGA DUCH KELGAN O'QUVCHILAR BILAN KORREKSION RIVOJLANTIRUVCHI MASHG'ULOTLAR. Педагогика и психология в современном мире: теоретические и практические

исследования, 4(18), 11–20. извлечено от <https://in-academy.uz/index.php/zdpp/article/view/62837> https://t.me/innovatsion_akademic
20. Toshpulatov , A., Bahronova, S. ., & Soliyeva, M. . (2026). OILAVIY MUHITNING BOLA PSIXIKASIGA TA’SIR ETUVCHI PEDAGOGIK VA PSIXOLOGIK ASPEKTLARI. Педагогика и психология в современном мире: теоретические и практические исследования, 5(5), 62–67. извлечено от <https://in-academy.uz/index.php/zdpp/article/view/75595>